

Nr 33.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av ett område av kronoegendomen Hjära nr 1 i Malmöhus län; given Stockholms slott den 20 september 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 september 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför:

Kronoegendomen 1 mantal Hjära nr 1 i Högseröds socken av Malmöhus län har varit utarrenderad till den 14 mars 1937. Därefter har egendomen utarrenderats under kortare perioder till den 14 mars 1941. Arrendet, som sedan 1933 utgått med dels vissa persedlar att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan och dels därutöver 1,500 kronor, uppgick för arrendeåret 14 mars 1939—14 mars 1940 till 3,141 kronor 45 öre.

Sedan domänintendenten och länets hushållningssällskaps egnahems-nämnd yttrat sig i anledning av egendomens förestående arrendeledighet den 14 mars 1937 och därvid framhållit, att någon starkare efterfrågan på jord

för bildande av egnahems- eller åbolägenheter icke förmärkts inom länet, uppdrog domänstyrelsen åt domänintendenten att i egenskap av ordförande i vederbörande uppskattningsnämnd föranstalta om uppskattningsförrättning för egendomens förnyade utarrendering. Med anledning härav hölls uppskattningsförrättning å egendomen den 26 oktober 1935. Av instrument över denna förrättning jämte övriga handlingar i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren Carl Edelberg år 1928 kopierad och kompletterad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 20 kilometer från Eslöv samt 6 kilometer från Löberöds järnvägsstation, har en areal av 93.855 hektar, varav 71.501 hektar tomt och åker, 20.282 hektar äng och 2.072 hektar impediment.

Åkern består dels av svart- och dels av grusmylla på alv av växlande beskaffenhet, lera i mindre omfattning, lerblandat grus och på stora delar av egendomen skarpt grus. Ängen är betesmark av medelgod beskaffenhet. Ägofig. nr 14 enligt kartan, i beskrivningen upptagen som äng, är bevuxen med sämre lövskog.

Egendomens taxeringsvärde utgjorde 83,400 kronor.

Uppskattningsnämnden, som förordade fortsatt utarrendering av egendomen i oförändrat skick, anförde vidare följande. Vid uppskattningsförrättning å egendomen år 1928 hade uppskattningsnämnden ingående behandlat frågan om möjligheten att avstycka områden från egendomen för bildande av egnahem. Nämnden hade emellertid kommit till negativt resultat. Den hade dock ifrågasatt att av västra delen cirka 3.5 hektar skulle avskiljas för egnahemsupplåtelse. Någon ansökan om förvärv av mark från egendomen hade icke förekommit.

Sedan statens jordnämnd efter anvisning av domänstyrelsen låtit besiktiga egendomen, anförde jordnämnden i skrivelse till domänstyrelsen den 26 juni 1937 följande.

Nämnden har funnit, att egendomens byggnadsbestånd väl kan motivera en minskning av egendomen med omkring 30 hektar. Lämpligast kunde detta ske genom att all mark norr om stora vägen och därjämte ett område om cirka 4.75 hektar söder om samma väg i västra delen av egendomen från-skildes densamma. Dessa båda områden med därå befintliga byggnader kunna lämpligen uppdelas till två arrendeegnahem om vardera cirka 15 hektar. Nämnden har beslutat förordna områdenas överförande till arrendeegnahemsfonden per den 14 mars 1939 under förutsättning, att bokförda värdet hos arrendeegnahemsfonden kan fastställas till högst 25,000 kronor, att 2,000 kilogram friskt hö och 4,000 kilogram frisk halm, varav hälften av vårsäd, överlämnas utan kostnad som tillträdesfoder, att den andel av egendomens tillgång å naturlig gödsel, som efter gällande växtodlingsplan å egendomen skulle tillkomma dessa områden tillträdesåret, ställes till nämndens förfogande och att nämnden beredes tillfälle att under året före tillträdet igångsätta för arrendeegnahemsbildningen erforderliga exploateringsarbeten å jordområdena.

I en till domänstyrelsen ställd skrift den 25 juni 1937 anhöll egendomens arrendator, Fritz Möller, att få inköpa egendomen i dess helhet samt framhöll härvid bland annat, att han under 14 års tid arrenderat egendomen samt därunder nedlagt stora kostnader på dess förbättrande.

Domänstyrelsen uppdrog härefter åt domänintendenten att föranstalta om

ny uppskattningsförrättning å egendomen, varvid nämnden skulle saluvärdera dels egendomen i dess helhet, dels den del av egendomen, som ej vore avsedd att överföras till arrendeegnehemsfonden. På grund härav har uppskattningsförrättning hållits den 12 juli 1940. Av härvid hållet protokoll samt en av förenämnde Edelberg år 1939 kopierad karta med beskrivning inhämtas följande.

Å sistnämnda karta ha de två områden, som ansetts böra överflyttas till arrendeegnehemsfonden, betecknats med n:ris 1 och 2 samt egendomen i övrigt med nr 3.

Lotten nr 1 innehåller en areal av 15.153 hektar, varav 15.107 hektar åker och 0.046 hektar avrösningsjord, lotten nr 2 16.649 hektar, varav 16.507 hektar åker och 0.142 hektar avrösningsjord samt lotten nr 3, huvudgården, 60.356 hektar, varav 40.554 hektar tomt och åker, 14.914 hektar äng, 4.713 hektar odlingsmark samt 0.175 hektar avrösningsjord.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen i dess helhet till 87,750 kronor och lotten nr 3 till 60,500 kronor samt arrendevärderat hela egendomen till 3,800 kronor och lotten nr 3 till 2,720 kronor.

Nämnden har härefter andragit följande.

Egendomen bör försälas antingen i dess helhet eller ock den del som blir kvar, sedan lotterna nr 1 och 2 överförts till arrendeegnehemsfonden.

Nämnden ifrågasätter huruvida det med nuvarande höga byggnadspriser kan bli ekonomiskt att uppföra byggnader till två arrendeegnahem på jord av ej bättre beskaffenhet än vad här är fallet och förordar därför i första hand försäljning av egendomen i dess helhet. Nuvarande arrendatorn Fritz Möller har brukat egendomen sedan den 14 mars 1923. Egendomen har städse väl hävdats. Med anledning härav tillstyrkes hembuds rätt för arrendatorn vid försäljning jämlikt 9 § i 1929 års försäljningsförordning. Under arrendetiden har arrendatorn utan särskild ersättning av kronan elektrifierat egendomen och lagt hårda tak å vissa av byggnaderna samt iordningställt den allmänna vägen genom egendomen innan den intogs i allmänna vägdelen. Då arrendatorn vid arrendetidens slut icke kunnat tillgodogöra sig en mot sina utlägg härutinnan svarande nytta samt egendomen värderats med hänsyn tagen till det förbättrade skick, vari den nu befunne sig, bör vid hembud till arrendatorn saluvärdet nedsättas med 1,000 kronor eller till 86,750 kronor för egendomen i dess helhet och till 59,500 kronor för lotten nr 3. Arrendatorn har förklarat sig villig inköpa lotten nr 3 för det av uppskattningsnämnden föreslagna priset.

Med skrivelse den 10 augusti 1940 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Styrelsen har under hand hos egnahemsstyrelsen inhämtat, att det fortfarande är önskvärt, att lotterna n:ris 1 och 2 överflyttas till jordfonden (motsvarar arrendeegnehemsfonden), som disponeras av egnahemsstyrelsen. Med hänsyn härtill vill domänstyrelsen ej motsätta sig, att egendomen disponeras på så sätt, att lotterna n:ris 1 och 2 överflyttas till jordfonden och lotten nr 3 försäljes med hembuds rätt för arrendatorn Möller mot föreslaget saluvärde. Enligt uppfattningen inom egnahemsstyrelsen böra lotterna n:ris 1 och 2 överflyttas redan från och med den 14 mars 1941 samt beslut härutinnan fattas snarast möjligt, så att byggnadsarbetena kunna påbörjas redan innevarande höst. Domänstyrelsen hemställer därför, att ärendet, om möjligt, föreläggas den nu församlade urtima riksdagen. För försäljning av lotten nr 3 erfordras riksdagens medverkan, men dispositionsärendet i dess

helhet torde böra upptagas till prövning i ett sammanhang. Egendomens bokföringsvärde utgör 83,400 kronor. Då hela egendomen saluvärderats till 87,750 kronor och lotterna n:ris 1 och 2 till 27,250 kronor, belöper på lotterna n:ris 1 och 2 av bokföringsvärdet 25,900 kronor, med vilket belopp jordfonden bör ersätta domänfonden.

Departements-
chefen.

Mot den av domänstyrelsen föreslagna dispositionen av ifrågavarande kronoegendom har jag intet att erinra. Med hänsyn till arrendevärdet å den till försäljning avsedda lotten nr 3 erfordras riksdagens medverkan för genomförandet av försäljningen av sagda lott. Då det av skäl, som anförts av domänstyrelsen, synes önskvärt, att avgörande i fråga om egendomens disposition träffas snarast möjligt, torde proposition rörande försäljningen böra föreläggas den nu församlade urtima riksdagen. Sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan fattats, torde jag få ånyo anmäla ärendet för Kungl. Maj:t.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen 1 mantal Hjära nr 1 i Högseröds socken av Malmöhus län den del, som motsvaras av lotten nr 3 å en av distriktslantmätaren C. Edelberg år 1939 kopierad karta, må försälas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskillning av 60,500 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator, Fritz Möller, under villkor i övrigt att lotten försäljes med tillträdes rätt den 14 mars 1941, att köparen skall erlagga 4 procent ränta å köpeskillingen från sistnämnda dag till dess egendomen tillträdes, att lotten försäljes i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att vid försäljning till Möller denne skall äga bekomma avdrag å köpeskillingen med 1,000 kronor, att Möller och kronan i övrigt ej skola äga framställa rättsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet i vad det gäller salulotten med undantag för till äventyrs oguldna arrendavgälder och skatter, skolande köparen sålunda äga bekomma endast vad som belöper å lotten av hö, halm och gödsel, som avträdande arrendatorn har att utan ersättning avlämna, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna, ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Folke Ericson.